

tid blir det psykiska problem, säger Per-Anders Rydelius.

Han är också kritisk mot att program i kommunerna för att förhindra kriminalitetsutveckling hos barn har försvunnit.

– Nu väntar man i stället tills barnen är 15 -16 år och har blivit kriminella och då kommer krav på placering på paragraf 12-hem eller fängelse. För ganska precis 100 år sedan hade man uppfattningen att man skulle sluta döma barn till fängelse, men nu är vi tillbaka där.

Han illustrerar en dyster utveckling

med att räkna upp några fall på senare år där barn och unga är skyldiga till eller misstänkta för allvarliga brott. I Arvika dödades en 4-åring, i Bromma sköts en 16-årig elev ihjäl, i Småland knivhöggs en flicka till döds, på flera håll har allvarliga fall av mobbning ägt rum och så vidare.

Han berättar att en tidigare byråchef på Socialstyrelsen som arbetade mycket med barn- och ungdomsfrågor hade en idé om att det skulle finnas en haverikommission som rycker ut när det händer något allvarligt med barn inblandade.

– Idén är väldigt bra. Det vore ett mål att man när det gäller barns mentala hälsa diskuterade att ta till vara hans förslag och tillsätta en expertgrupp som reser ut och kartlägger en allvarlig händelse, försöker förstå den och kommer med förslag för att förhindra att den upprepas. Man skulle dra lärdom av händelsen ungefär som man nu gör vid en flygolycka, slutar Per-Anders Rydelius.

Tom Ahlgren

»Samhället har all anledning att ha lite dåligt samvete«

Den 19 februari tillträder Lena Nyberg som ny Barnombudsman och »kör igång i 120 knyck«.

II Barnombudsmannens huvuduppgift är att se till att FN:s barnkonvention tillämpas i Sverige. Inom vissa områden fungerar den bra, men inom väldigt många områden finns det brister, säger Lena Nyberg och exemplifierar:

– Jag vet att man inom den kommunala verksamheten inte alltid utgår ifrån barnens behov och barnens idéer. Barn och ungdomar har också ganska lite att säga till om själva trots att en av tankarna i barnkonventionen är just att de ska kunna påverka. Det är en stor brist i hela samhället.

Tidsbrist drabbar barn mest

Hon tror att detta i mångt och mycket bottnar i tidsbrist både hos föräldrar och personalen i offentliga sektorn.

– Arbetstempot, hastigheten, kraven på människor som på olika sätt är i närheten av barn och ungdomar är så höga att de inte riktigt hinner få med sig barnen så dessa kan vara med och bestämma. Vi är alla klämda av tidsbrist, av stress i dagens samhälle, men det drabbar barn och ungdomar allra mest.

Hennes kritik omfattar också samhällets insatser då det gäller att stötta barn och ungdomar med psykiska problem.

– Rent generellt tycker jag att samhället har all anledning att lite grand ha dåligt samvete för den utveckling vi har haft inom psykiatrin. Hade samhället satsat ordentligt med resurser på psykiatrin så hade den sett helt annorlunda ut. Idag finns, tycker jag, stora brister – inte minst inom den del som vänder sig till barn och ungdom.

Det tycker hon är oroande därför att en

av hennes käpphästar när det gäller barn- och ungdomsverksamhet är att förebyggande verksamhet är A och O, att möta problemen så tidigt som möjligt.

– Det gör vi inte i samhället idag. Tvärtom skulle jag vilja påstå att vi sätter in resurserna så sent många gånger att både den enskilda personen och människor runt omkring drabbas av att man dröjt för länge.

– Optimalt vore ju att sätta in resurserna i de skeden som finns i barnomsorgen, i skolan. Ofta är det så i dag att man ser redan i barnomsorgen vilka barn det är som kan komma att få bekymmer och då tycker jag att man borde sätta in resurserna så tidigt att man hjälper dem direkt. Och det gör vi inte idag – vi väntar tills det blir stora bekymmer.

Lena Nyberg lyfter också fram de psykiskt funktionshindrade barnen eller de som är i behov av psykiatri. de är en del av den grupp som hon tycker är viktigast att värna, nämligen barn som behöver särskilt stöd.

Krav på läkare

– Det är ju tyvärr så att de ökade klassklyftorna i samhället leder till att allt fler barn får det mycket svårare än tidigare och de barnen behöver få mycket mer hjälp och stöd. Där tycker jag att de besparingar som har gjorts i samhället i mångt och mycket har lett till ett sämre stöd.

När det gäller barn med psykiska problem, och även barn med funktionshinder, anser Lena Nyberg att man kan ställa krav på professionella grupper,

Lena Nyberg har tre söner, den yngste heter Viktor och är tio månader gammal.

bland annat läkarna, inom vård och omsorg att de bättre än nu ska samverka med andra.

– Jag ser alltid med oro på de enorma revir vi har mellan olika professioner, vilket gör att man inte utnyttjar resurserna på bästa möjliga sätt. Så släng lite av revirtänkandet och se till att samarbeta mer med socialtjänst, skola, barnomsorg. Det är den kanske viktigaste uppmaning jag skulle vilja ge.

Den nya barnombudsmannen är jurist och har arbetat mycket inom Kooperationen och varit politiskt aktiv, bland annat som socialborgarråd i Stockholm. Hennes arbete har cirkulerat mycket kring barn- och ungdomsfrågor.

Tom Ahlgren